

Dr Zorica Mršević
Institut društvenih nauka
Beograd
zmrsevic@idn.org.rs

DISKRIMINACIJA ŽENA U SPORTU¹

Uvod

Žene još uvek često doživljavaju diskriminaciju kada se radi o njihovim mogućnostima bavljenja sportom, kako amaterski, tako i profesionalnim. Ova diskriminacija se manifestuje daljim preovladavanjem stereotipa, nedostatkom rezervnih struktura i struktura podrške za sportistkinje i djevojčice koje pokazuju potencijal u sportu, poteškoćama usklađivanja posla/sporta i porodičnog života, problemom reintegracije na poslu, neadekvatnom medijskoj pokrivenošću ženskih sportova i ograničenom prirodom privatnog finansiranja. Nedostatak žena među sudijama u sportu predstavlja posebnu prepreku za postizanje jednakosti žena i muškaraca u sportskim aktivnostima. Bez obzira na napore koje čini Međunarodni olimpijski komitet (IOC), učešće žena sudskim telima je i dalje marginalno u većini zemalja članica Saveta Evrope. To jasno predstavlja diskriminaciju žena i djevojčica i protivno je principima Saveta Evrope. Zapravo, Povelja o evropskim sportovima, koju je usvojio Savet Evrope 1992. i revidiralo 2001., garantuje promociju bavljenja sportom za sve delove stanovništva (član 6.) i izričito navodi zabranu diskriminacije (član 4.). U svom prvom članu definiše određene principe, među kojima je i "omogućiti svakom pojedincu/ki da učestvuje u sportu" i "štititi i razvijati moralne i etičke osnove sporta, te ljudsko dostojanstvo i sigurnost osoba koje se bave sportom"².

Sport je oblast u kojoj nedvosmisleno postoji vrlo jasna i čak izražena, otvorena diskriminacija žena, još uvek nimalo dotaknuta društvenim naporima i uspesima u smanjivanju diskriminacije žena kao u nekim drugim oblastima, npr. na tržištu rada i politici. Poznato je da se uspešna sportistkinja (pa i sportistkinja uopšte) postaje u porodičnoj manufakturi i da je daleko vreme kada će u Srbiji fenomen supruga trenera, oca ili brata trenera zameniti one koje bi bile najadekvatnije, a to su stručne žene treneri, one koje su za sada najređe i praktično ne postoje. Izbor trenera sportistkinja za sada najčešće nije posledica želje, već nužde, proistekle iz siromaštva, tako da se ne angažuju najbolji niti stručni, već oni koji bi trebalo tek da uče. Znamo, a ne govorimo o tome, da sportistkinje harasiraju treneri, ucenjujući ih, da bi bile u ekipi, išle u inostranstvo na takmičenje i pripreme. Jasno je da u datoj situaciji najmanje ima mesta za pitanje zašto žene „ne vole” sport ili zašto „ne žele” da se bave njime. Odgovori su tu, pred nama. Kada si tretiran

---

¹ Ovaj tekst je nastao kao deo projekta: Društvene transformacije u procesu evropskih integracija - multidisciplinarni pristup, na kome je autorka angažovana a koji je finansiran od strane Ministarstva za nauku i tehnološki razvoj u periodu 2011-4, br. III 47010.

² Preporuka 1701 (2005)1 Diskriminacija žena i djevojčica u sportu

kao „uljez u pabu”,³ kako su žene nesumnjivo tretirane kada pokušaju da učestvuju, onda je jasno da prebacivanje odgovornosti na diskriminisanog za diskriminaciju, nije najbolji način shvatanja situacije i rešavanja problema. A problem jeste u tome da sredstva namenjena kako ženama tako i muškarcima, oni ne žele da dele, ni da izgube privilegiju da o njima ekskluzivno odlučuju oni, pa samim tim ni da dopuste da u sportu postoji ravnopravnost. Kao da se *status quo* u sportu kao ekskluzivno muškom domenu zbog nečega mora održati po svaku cenu, bez obzira na višedecenijske loše rezultate, otvorenu diskriminaciju žena, huligansko nasilje u i oko sporta, prljave igre raznih vrsta sa ciljem prodaje igrača, nameštanja sportskih rezultata, favorizovanja određenih timova, i td.

Neka nam budu dozvoljena i razmišljanja na temu šta bi bilo kada bi bilo više žena, da li bi bilo npr. boljih fudbalskih rezultata, a manje huliganizma i nasilja oko sportskih zbivanja i terena. Iako ona ne nudi odgovore, oni kao da se nameću sami.

Decenijama u našoj zemlji u fudbalu koji je diskriminativno isključivo muški, hiljade igrača i armija zaposlenih na raznim poslovima i po raznim osnovama zarađuju uglavnom natprosečno mnogo, a da pritom nisu uspeli da ostvare nikakav rezultat ni u evropskim niti svetskim dimenzijama.⁴ Mnogo je disproporcionalno utrošenih resursa u nešto što nikada nije dalo nikakav pažnje vredan sportski rezultat. A kada bi se u fudbalu posvećivala ista pažnja razvoju ženskog fudbala koja se posvećuje muškom, rezultati bi sigurno bili bolji od onih koje decenijama „postiže” muški fudbal jer i nije teško postići bolje rezultate od nikakvih. Inače, svetski poznat trend je da se sportski rezultati žena menjaju veoma brzo, dok muški rezultati nisu toliko napredovali kao ženski. Danas npr. devojčice od 12-13 godina plivaju u vremenu u kome je Džoni Vajsmiler nekada osvajao zlatnu olimpijsku medalju.

Sportski huliganizam, kao aktivnost fudbalskih navijačkih, dakako muških grupa u kojima se učešće žena može meriti promilima, ako se o njoj uopšte i može govoriti, manifestacija je egzaltirane muškosti.⁵ Huligan u Srbiji sebe smatra aktivnim učesnikom u sportskom događaju⁶. Ovome doprinose treneri i novinari, koji ih nazivaju „šestim“ ili „dvanaestim“ igračem, u zavisnosti od toga o kom je takmičenju reč⁷. Postoji osnovano uverenje da kada bi sportske navijačke grupe činile ravnopravno i žene, da bi nasilja bilo daleko manje ili ga praktično ne bi ni bilo.

---

³ Termin „uljez u pabu“ za žene u sportu upotrebila je Barbara Elen (The Observer 4. 12. 1999), prevela Olja Petronić, „Žene i sport: uljezi u pabu. http://www.vreme.com/arhiva_html/465/27.html Pristupljeno 29. juna 2011.

⁴ Nije zaboravljeno da je fudbalski klub Crvena Zveza 1991 postao šampion Evrope. Premaloza decenije aktivnosti sotina hiljada ljudi angažovanih u tj oblasti, za milionske svote izražene u kojoj god stranoj valuti uložene za to vreme, i danas u nešto što daje sve slabije rezultate, postižući jedino vrednost rekreativnog sporta ali trošeći mnogostruko više.

⁵ Aleksandar Nikolić, Nailje u sportu, seminarski rad odbranjen iz Kriminologije sa Penologijom na master studijama prava na FEPPSu 2011.

⁶ Marko Čomić, Nasilje u sportu, seminarski rad odbranjen iz predmeta Fenmenologija nasilja na FEPPSu, 2011. Analiza navijačke grupe kao i njenog uticaja. Sam tok utakmice, koliko god da je stresan, huligane nužno ne interesuje Njihov „program“ odvija se nezavisno od događaja na terenu: pirotehnika će svakako biti upotrebljena, kao i naročito pripremljena scenografija. Poraz ili pobjeda mogu jednako poslužiti kao opravdanje za nasilničko ponašanje na gradskim ulicama

<http://www.socioloskaluca.ac.me/PDF8/Bozovic%20R.%20R.,%20Agresija%20i%20nasilje%20u%20sportu.pdf>

Pristupljeno 29. 06. 2011

Neidealizovane poruke istorije

Ako pogledamo nastanak modernog organizovanog sporta, još tada su jasno ocrtane njegove osnovne karakteristike: sport je zamišljen kao sredstvo protiv nasilja i ne sme nikada da bude izvor ni diskriminacije ni nasilja.

Organizovani sport se javio u elitnim engleskim školama u 18. i 19. veku, ali prvobitni cilj nije bilo oplemenjavanje tela i duha mladića iz najviših društvenih slojeva koji su ih pohađali, kako se to često uobičajeno ponavlja. Mnogo prizemnije, to je bilo poslednje sredstvo radi sprečavanja vršnjačkog nasilja unutar škole, učeničkih pobuna⁸, kao i pijančenja, tuča, pljački, silovanja i raznih šteta koje su grupe učenika tih škola nekažnjeno upražnjavale terorisući stanovnike mesta u okolini njihovih škola⁹.

Pokazalo se da je organizovanje grubih, iscrpljujućih igara sa loptom, ali ipak po određenim pravilima kojima je sprečavaju namerno povređivanje i drugo nefer ponašanje¹⁰ bila dobra školska strategija za trošenje viška energije, jer su učenici postajali vidljivo smanjeno agresivni. Pa se na osnovu tog značajnog rezultata organizovanog sporta u vidu smanjivanja nasilja i kriminaliteta učenika, razvila teorija, prvo naravno za umirivanje njihovih roditelje, zabrinutih da grube školske aktivnosti mogu da dovedu do fizičkih povreda i gubitka samopoštovanja kod njihovih sinova i naslednika. Objašnjenje koje su tada dobili postoji i danas, organizovani sport je način izgradnje čvrstine karaktera, timske solidarnosti, ohrabruje takmičarski duh, podiže fizičke sposobnosti učenika i doprinosi razvitku drugih poželjnih osobina njihovih ličnosti pri čemu nikome unapred nije uskraćeno zadovoljstvo da učestvuju i ponos zbog pobede. Kuberten je tokom 1880tih lično posetio više puta školu Ragbi gde se uverio da organizovani sport vodi ka podsticanju ambicioznosti i želje za većim postignućima, kao i da značajno popravlja ponašanje mladih ljudi, što je suštinski učvrstilo i njegovu ideju o neophodnosti pokretanja modernih olimpijada. Ono što je roditeljima učenika elitnih škola u kojima su bile organizovane sportske aktivnosti bilo obećavano, trebalo bi minimum da važi i danas, a to je da čvrsta pravila svima obezbeđuju jednake šanse. Žene odavno ranopravno pohađaju Iton, Ragbi i druge elitne škole, kao i Kembridž, Oksford, i druge elitne univerzitete gde se rodio organizovani sport današnjeg doba, ostalo je da se isti prodor žena u obrazovanje i nauku, učini i u sportu.

Sport danas

Sport je danas svuda sve više biznis i to veliki, i po svotama novca koji su prisutni u toj oblasti u stalnoj dinamici porasta, o čemu se javno i govori, ali najviše ipak čuti. Činjenica je da se u mnogim sportovima sve više zarađuje. Iz toga je proistekla činjenice da je bavljenje sportom verovatno najbrži i najefikasniji legalan način vertikalnog

---

⁸ Učeničke pobune u 18 veku nisu bile retkost, kao npr. u školi Ragbi kada je grupa učenika provalila direktorovu kancelariju, spalila knjige, zabarikadirali se u prostorijama škole u pobuni koju je lokalna milicija morala da uguši uz upotrebu kopalja i vatrenog oružja. <http://www.rugbyschool.net/history>

⁹ <http://www.rugbyschool.net/Olympics>

¹⁰ Tzv. modifikovani footbal mob, koji se posle razvio u odvojene igre, fudbal i ragbi

društvenog napredovanja pojedinke/pojedinca. Zbog toga ne smeju više da se previđaju klasni aspekti sporta, moraju se postaviti pitanja, zaista ko su sportisti a ko sportski funkcioneri, ko čini armiju aspiranata na vrhunske sportske rezultate (od kojih mnogi nikada ne dođe do njih), kom društvenom sloju pripadaju sportisti pre a kom posle sporta? Sva ta pitanja se postavljaju jer je jasno da su sportisti, tj. sportski aspiranti sve više poreklom iz najsiromašnijih i najneprivilegovanijih društvenih slojeva koji imaju egzistencijalni interes da posvete svoju mladost i ne retko, žrtvuju ne samo svoje obrazovanje, već i svoje zdravlje radi postizanja sportskih rezultata. Svaka dodatna diskriminacija npr. na osnovu polne pripadnosti, onih koji su već neprivilegovani, marginalizovani i diskriminisani, mora da bude sagledana kao pojava višestruke diskriminacije, i da se na nju kao takvu, reaguje adekvatnim merama.

Potrebno je i da se već odavno usvojeno shvatanje da je sport profesija a bavljenje sportom rad (a ne samo lepi hobi, zabava dokonih, zdrava rekreacija), proširi i na žene. Tako diskriminacija žena u sportu može da se sagleda i kao uskraćivanje pre svega prava iz radnopravnih odnosa, odnosno onemogućavanje ravnopravnosti na tržištu rada i radnopravnom procesu. Društvena paradigma, ponavljana i nebrojeno puta dokazana, uočena u mnogim društvenim oblastima i segmentima, može se kratko izraziti formulom, što više moći - to manje žena. Proces dalje teče matematički predvidljivo, što više moći - to više politike i uzvratno, što više politike - to više moći i više novca, a posledično svakoj toj sekvenci - manje žena. To su te barijere moći koje žene moraju da probiju, ma koliko izgledalo kao teška i gotovo nemoguća misija.

Sport je delatnost koja se nikada i nigde, pa ni u vremenima ekonomske krize, ne svodi na puko preživljvanje, i koja je do sada uvek u usponu. Kako god ishodovana rezultatski, to je delatnost koja se karakteriše stalnim unapređivanjem aktivnosti, organizacije, logistike, liderstva, sistema treninga, pratećom medicinom, i svih drugih komponenti koje ga čine. Nestabilan demokratski poredak, slabe institucije, prisustnost tolerisane diskriminacije u, i van sporta, uopšte ne sprečavaju dotok novca u tu granu, ali uspešno ograničavaju privilegije na sve užu sportsku elitu, gotovo po pravilu, ekskluzivno muškog sastava.

Žene u sportu

Publikacija „Položaj žena u sportu u Vojvodini“¹¹ sadrži više nego rečite istraživačke podatke koji argumentuju tu tvrdnju, a odnose se na finansiranje ženskog sporta, uslove treniranja, rad trenera sa ženskim ekipama, medijsko predstavljanje žena u sportu i sl. Konstatuje se tako da žene i dalje nisu faktički izjednačene kada je reč o nagrađivanju u profesionalnom sportu, a njihova zastupljenost u ulogama sportskih liderki, trenerica i sutkinja, upadljivo zaostaje za zastupljenošću muškaraca. Od 11.053 zaposlenih u sportu, svega 931. Prisutna dominacija muškaraca u svim sportovima i na svim nivoima. Muškarci su u sportu prisutni u svim ulogama, kao treneri, članovi uprave kluba. Sa devojkicama i ženama u sportu češće rade neadekvatno edukovani treneri, a ponuda sportova je ograničena. Žene dostižu tek 9.89% od ukupnog broja registrovanih sportista,

---

¹¹ Položaj žena u sportu u Vojvodini, 2011, Ur: Višnja Đorđić. Novi Sad: Centar za podršku ženama, Kikinda, Pokrajinski sekretarijat za sport i omladinu.

dok na rukovodećim mestima u granskim savezima ima manje od 8% žene. Osim toga, muškarci čine 94% od ukupnog broja trenera svih kategorija, a žene svega 6%. Još je manje žena sudija, svega 5%. Odnos prema sportistkinji ili sportisti trebalo bi da se bazira na sportskim rezultatima, a vidimo podatak da je jedan muški košarkaški klub, koji se takmiči u nižem rangu takmičenja od ženskog, dobio je 5.2 puta više sredstava od ženskog košarkaškog kluba. A to nikako nije usamljen slučaj, već je trend. Muški i ženski klubovi u okviru istog sporta, koji su u istom rangu takmičenja, dobijaju različita finansijska sredstva iz lokalnih budžeta, po pravilu na uštrb ženskih klubova. Više će sredstava dobiti muški klub za pripreme, za ulazak u viši rang takmičenja, za važna takmičenja van zemlje, za organizovanje državnog prvenstva itd. O fudbalu da ne govorimo.

Ženski sport se tako nalazi u svojevrsnom začaranom krugu, jer bez ulaganja nema rezultata, niti sportskih uzora i modela uspešnih sportiskinja. Izostanak rezultata po pravilu znači manje ulaganje, isti ili bolji rezultati žena opet dovodi do manjeg ulaganja, pa tako sve do zatvaranja još jednog ženskog kluba. Nejednake šanse žena za bavljenje sportom idu dotle da u jednom istom mestu jedan klub dođe na 2.618 žena, odnosno 414 muškaraca. Žene čine četvrtinu sudijskog kadra (25.6%) u granskim savezima obuhvaćenim istraživanjem. Posmatrano po savezima, žene su najzastupljenije u Gimnastičkom savezu (68.6%), a najmanje u rvanju i dizanju tegova, te veslanju (po 4% odnosno 9.1%). U tenisu žene čine 55.6% sudija, u plivanju 35%, atletici 25.9%, kuglanju 23.6% itd. Najmanje žena sudija, u odnosu na ukupan broj sudija, ima u klasi međunarodnih sudija (oko 24%). Ukupan procenat žena funkcionerki u posmatranim granskim savezima dostiže tek 13.2%. Po jedna žena obavlja funkciju predsednice granskog saveza, sekretarice, predsednice Upravnog odbora i predsednice Skupštine. Nema žena na funkciji predsednice podsaveza, predsednice udruženja sudija, kao ni udruženja trenera. Žene čine četvrtinu sudijskog kadra, a njihovo učešće lagano raste sa opadanjem sudijskog ranga.

Kada otkrivamo sebi i drugima ono što je očigledno: da postoji dugo, duboko ukorenjena, strukturalna diskriminacija žena u sportu, što je jedna od poruka i ovog teksta i dalje kao imamo strah da naše reči neće niko čuti i da neće biti shvaćene. Ili kako to formuliše Odri Lord, i kada čujemo, mi se i dalje plašimo. Zato je bolje da govorimo, što ova tekst upravo čini sa svim neophodnim argumentima. Povrh toga, diskriminacija žena u sportu, njena dugotrajnost i prisutnost u svim sportskim strukturama, nije samo problem sporta, problem te jedne društvene oblasti. Naime, ona iz sporta doprinosi „normalizaciji“ opštoj diskriminacije žena, delujući kao „prihvatljiv“ model i izvan sporta, takođe povratno jačajući nastavak tolerisane diskriminacije žena u sportu.

Jer i danas jezik cifara neumoljivo otkriva neverovatno malo prisustvo žena u ma kojoj sportskog grani, u ma kojoj oblasti ove aktivnosti, u ma kojoj pojedinačnoj ulozi. Kao da žene i dalje moraju da ulažu natprosečne napore da bi možda, ako imaju sreće zauzele bilo kakvo mesto u sportu, i da bi ih, kada imaju uspehe, za nagradu konačno nazivali „muškarcima“. Ova izjava iz septembra 2013.g. naime, nije iz devetnaestog veka, iako može tako da zvuči: „Pomoglo mi je što sam uporna i tvrdoglava, poneki kažu i bezobrazna, jer sam kao žena u sportu imala puno neprijatelja. Naslušala sam se te psihologije, „Šta ćeš tu, idi kući, kuvaj“. Malo je žena u tome, morala sam sve tri puta bolje da uradim da bi me priznali. Danas više nema problem, kolege me poštuju, smatraju

me za „muškarca“, što mi ponekad smeta,“ kaže kroz smeh Mirjana Stojanović trenerka uspešnog sportiste Emira Bekrića¹².

Životno iskustvo sportistkinja je drugačije od iskustva drugih žena, ali je drugačije i od iskustva muškaraca sportista. Zato je važno čuti šta kažu one, poput jedne sportistkinje koja je želela da ostane anonimna: ”Sport nas je naučio da pobeđujemo, a to druge žene ne znaju. Takođe, sport nas je naučio i kako da gubimo bitku, a ne rat, kako da porazi budu deo ili uvod u pobeđe, a ne konačni porazi, što takođe druge žene ne znaju. Mi smo naučile šta znači upornost i istrajnost i šta znači želeći pobeđu. Mi znamo šta znači biti nezavisna individua, ali i kako sarađivati. Mi znamo da se borimo i to primenjujemo i u životu kasnije.” Možda je upravo ta činjenica, da sport doprinosi jačanju ličnosti, individualnosti i nezavisnosti žena jedan od glavnih razloga što je ženama putevi bavljenja sportom otvaraju daleko teže i ređe no muškarcima?

Kada nemoguća misija postane moguća stvarnost

Ne tako daleka i ne toliko tuđa da bi bila nemoguća istorija, nudi primere ženskih pobeđa u borbi sa diskriminacijom u sportu. 1968 na Vimbldonu pobjednik Rod Lejver je dobio 8.000 dolara, a pobjednica Bili Džin King 3.000. Žene su ćutale i trpele tu diskriminaciju sledeće dve godine, a onda je skandal eksplodirao na prestižnom turniru u Los Anđelesu gde je muškom pobjedniku ponuđena nagrada čak osam puta veća no pobjednici u ženskoj konkurenciji. Takmičarke su dobijale neke nagrade tek od četvrtfinala dok su muškarci od eliminacija dobijali honorare. Žene su sve još morale da plate svoje putne i smeštajne troškove. Doneta je odluka o bojkotu uz pomoć sponzora Svetskog teniskog magazina i organizovan je paralelni turnir u Hjustonu. Američka teniska federacija je odmah suspendovala sve učesnice, isključila ih iz reprezentacije, zabranjeno im je učešće na grand-slem turnirima, i oduzeto im je pravo da budu rangirane na svetskim rang listama. Bujica međutim više nije mogla da se obuzda. Već sledeće 1971. organizovano je 19 takvih paralelnih, nezavisnih turnira sa nagradnim fondom od preko 300.000 dolara. Ženski tenis je uspeo da izbori svoje mesto pod suncem. Nove zvezde, Kris Everet, Martina Navratilova, Štefi Graf, Aranča Sančez, Monika Seleš, zaradjivale su sve veće svote novca.

Promene protekle decenije u Sjedinjenim Državama daju nadu da se ženske borbe za smanjenje diskriminacije žena u sportu isplate. Vrhovni sud Sjedinjenih Američkih Država je pre desetak godina doneo jednu presudu koja se tiče žena sportistkinja: privatni Univerzitet Braun je proglašen krivim za diskriminaciju žena, jer ima manjkavu ponudu univerzitetskih sportskih ženskih reprezentacija, što se protivi odredbama Devetog Poglavlja saveznog antidiskriminativnog zakona. Odredbe tog Poglavlja zabranjuju polne predrasude u bilo kojoj javnoj ili privatnoj obrazovnoj ustanovi koja dobija novac iz saveznog budžeta. Deveto Poglavlje je zakon donet 1972, a zvanična tumačanje koja se odnose na ženski univerzitetski sport sadrže zahtev da procenat sportistkinja bude sličan procentu studentkinja na svakom univerzitetu. Dodatni kriterijumi (za „vađenje“ onih univerziteta koji ne zadovoljavaju prvi kriterijum) su da li univerzitet u potpunosti zadovoljava potrebe svojih trenutno postojećih sportistkinja ili bar, dokazana skorašnja istorija ekspanzivnog razvitka ženskih sportova. Slučaj "Braun" koji se prostim rečnikom svodu na situaciju "imaš 51% žena koje studiraju, a samo 38% studentkinja u ženskim sportskim univerzitetskim

---

¹² Stevanović B, 2013, Ljudi iz senke, Politika Nedeljni magazine, 1 septembar 2013, str 5.

reprezentacijama, znači - kriv si za diskriminaciju žena", postao je test slučaj i budući slučajevi diskriminacije sportistkinja na univerzitetima neće proći.

Pravci razvoja

Moraju da se konstatuju neke očigledne činjenice, a najjednostavnija je da su porodica i država odgovorni da omoguće ženama i ženskoj deci da se bave sportom. Ako u jednoj zemlji postoji dobro razvijena muška sportska disciplina, a neadekvatno ili slabo razvijena ženska, onda postoji diskriminacija. Znači da postoje iskusni treneri, sportski objekti, dobra i jaka domaća takmičenja, formirana publika, interes omladine da se bavi tim sportom, nacionalna "škola" toga sporta, spremnost vlasti da finansiraju taj sport, i sve se to investira u muške takmičare, a malo ili nimalo u ženske.

Razlozima koji navode treneri ženskog sporta i sportistkinje zbog čega je ženski sport zanemaren (manje je novca, opšte nesređeno stanje u društvu, odlazak trenera i igračica u inostranstvo, nedostatak međunarodnih uspeha, nezainteresovanost medija i sponzora) dodali bismo i opštu diskriminativnu atmosferu strukturalnog tipa. Po toj diskriminativnoj šemi, ženama u sportu u stvari i ništa nije uskraćeno, jer to zapravo nije njihova oblast delatnosti.

Interes publike je društvena konstrukcija i kreira se, između ostalog, i onim što se nudi za gledanje. Ako su u medijima prisutne samo muške ekipe i takmičenja u muškom sportu onda će, normalno, i interes sve više biti orijentisan na muški sport.

Učešće žena u sportu može da obogati i unapredi sport, isto kao što sport može unaprediti kvalitet života žena.¹³

Međunarodni olimpijski komitet je 2008.¹⁴ formulisao je kao jedan od svojih ciljeva da se nađe rešenja za intenzivnije učešće žena u sportskim aktivnostima. Ali je pritom uočeno, potpuno ispravno, i da je potrebno naći odgovor i na pitanje: kako sport može doprineti da žene počnu igrati važniju ulogu u društvu uopšte?

Mišel Bašelet, izvršna direktorka UN Women tvrdi da, i ako se stepen rodne ravnopravnosti povećao na OI u Londonu, žene sportistkinje još uvek trpe diskriminaciju. Ona smatra da rodna ravnopravnost nije samo žensko pitanje, već je pitanje povezano sa ljudskim vrednostima, kao i duhom i idealima samih igara, pa je, prema tome, neophodno preduzeti hitne akcije u cilju prekidanja diskriminirajućih praksi. Takođe, navodi i da je učešće žena u sportskim aktivnostima veoma moćan alat za osnaživanje žena. "Vreme je da žene učestvuju pod jednakim uslovima," zaključila je Bašelet. UN Women saraduje sa Međunarodnim Olimpijskim komitetom na promociji rodne ravnopravnosti i osnaživanju žena širom sveta¹⁵.

Sport može igrati ključnu ulogu u socijalnoj integraciji i podsticanju tolerancije i poštovanja različitosti u društvu. Mizoginija, homofobija, transfobija i diskriminacija na osnovu seksualne orijentacije ili rodnog identiteta, isto kao i rasizam i drugi oblici

¹³ Mršević Z, (2000): Žene i sport: ugrožena ženstvenost? Ed. M. Blagojević, *Mapiranje mizoginije u Srbiji: diskursi i prakse*, 557-522. AŽIN, Beograd.

¹⁴ 19. juna 2008 održana je konferencija Međunarodnog olimpijskog komiteta posvećena ženama u sportu, nimalo slučajno u Jordanu dakle u okruženju islamskog ambijenta arapskog sveta.

<http://www.preporod.com/svijet-islama-magazine-150/bliski-istok-magazine-151/788-ene-i-sport.html>

¹⁵ Rodna ravnopravnost na Olimpijskim igrama i dalje upitna
<https://www.facebook.com/labris.beograd/posts/459071524132738>

diskriminacije, neprihvatljivi su u sportu i protiv njih se treba boriti, kako između učesnika tako i u njihovom odnosu sa gledaocima. Sportske aktivnosti i objekti trebalo bi da bude otvoreni za sve, bez diskriminacije po bilo kom osnovu, uključujući i seksualnu orijentaciju i rodni identitet. S tim u vezi, države bi trebalo da podstiču izradu i distribuciju kodeksa ponašanja kad je reč o pitanjima u vezi sa sportom i seksualnom orijentacijom ili rodnim identitetom za potrebe sportskih organizacija i klubova¹⁶.

Smanjenju segregacije ženskih i muških sportskih disciplina je možda jedan od budućih pravaca razvoja takmičenja sa mešovitim sportskim ekipama, inače već uveliko prisutno u koledžskim sportskim takmičenjima Severne Amerike. Sve veći interes publike koji pobuđuju takva takmičenja upućuje na potrebu razrade i razvijanja takmičenja u kojima će sistem bodovanja biti takav da se zbiraju rezultati svih, i ženskih i muških članova ekipa. Revijalni mečevi pod nazivom „sudar polova“¹⁷, za sada su egzibicionog karaktera, ali veliki interes publike za njih uprkos nepostojanju takmičarskog karaktera navodi na razmišljanje o potrebi njihovog regulisanja uvođenjem pravila.

U novom veku neke sportistkinje iz Srbije već žive svetski život daleko od okova lokalne sredine. U lokalnu je, znamo, sve tvrđe, sporije, okorelije. Diskriminacija se odatle teško smanjuje, a kamoli iskorenjuje. Ovaj tekst je izraz nade da će u 21. veku žene u sportu, oslobođene stega diskriminacija i predrasuda, moći da se sreću globalno i lokalno, da zauvek zajedno postoje.¹⁸

---

¹⁶ Preporuka CM/Rec(2010)5 Komiteta ministara državama članicama o merama za borbu protiv diskriminacije na osnovu seksualne orijentacije ili rodnog identiteta

¹⁷ Teniski turnir u Pekingu počinje egzibicionim mečevima u kojima se sučeljavaju najbolja domaća teniserka i najbolji svetski teniser, ove 2013 t su bili Na Li i Novak Đoković.

¹⁸ Ovaj tekst je nastao u okviru projekta: Društvene transformacije u procesu evropskih integracija - multidisciplinarni pristup, koji je finansiran od strane Ministarstva za nauku i tehnološki razvoj u periodu 2011-14.